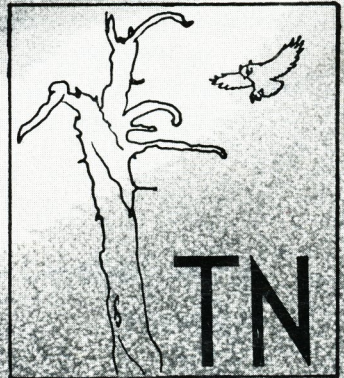

NOF avd. Sør-Trøndelag

TRØNDERSK NATUR

NR. 1 - 1977 - 4. ÅRG.

NOF avd. Sør-Trøndelag

INNHOOLD

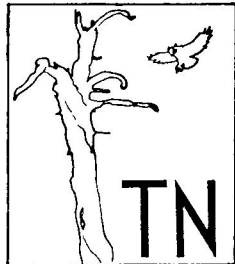
Det planlagte skytefeltområdet på Nord Fosen	s. 4
Trekkende gjess over sentrale deler av Trøndelag i mai	s. 9
Grubba i Selbu	s. 14
NOF avd. Nord - Trøndelag	s. 17
Hva vet LRSK, Nord - Trøndelag om toppdykkerens utbredelse i fylket ?	s. 19
Orientering fra LRSK, Nord - Trøndelag	s. 22
Carl W. Gotaas; gammel hedersmann rundt 90 år.	s. 25
Midtnorsk ornitologisk treff på Kongsvoll	s. 26
Trøndelagsgruppe av Norsk Entomologisk Forening	s. 31

Forside : Trøndersk natur

foto : Torgeir Nygård

Redaksjon : Knut Krogstad (red.)
          : Dag Langfjeran
Adresse : Postboks 1713 Rosenborg
          : 7001 TRONDHEIM
Postgiro : 3 60 19 52
Abonnementspris for 1978 : kr. 15.-
Trykk : Rosenberg Offsettrykkeri

NR. 1 (Prøvenr.)

november 1977

Opplag 1500

Kjære leser!

Trondheim, 22.november 1977

I skrivende stund er det temmelig nøyaktig tre år siden Trøndersk Natur gikk inn, etter å ha vært utgitt i to år.

Da det tilsynelatende er behov for et lokalt natur-tidsskrift i trøndelagsfylkene, har NOF, avd. Nord-Trøndelag tatt initiativ til på nytt å gi ut Trøndersk Natur. Utgivelsen av foreliggende prøvenummer har skjedd i samarbeid med NOF, avd. Sør-Trøndelag.

Tanken er at tidsskriftet skal fungere som medlemsblad for disse foreningene, og at det for framtida skal komme ut med fire nummer pr. år. Medlemmene i de to ornitologiske foreningene vil få bladet gratis, mens ikkemedlemmer kan tegne abonnement for kr.15.- pr. år, noe som tilsvarer årskontingenten for senior-medlemmer (over 18) i de to foreningene (jun. kr.10.-).

Stoffet som presenteres vil likevel ikke bli kun av ornitologisk karakter, selv om foreningsmeddelelser nødvendigvis må med. Det vil derimot bli lagt vekt på å velge stoffet slik at tidsskriftets navn vil være betegnende for innholdet, noe som er forsøkt i dette nummeret. Det er altså trøndersk natur i videste forstand som skal presenteres (og diskuteres), og det oppfordres herved til å bidra med stoff og fotos. Slike bidrag kan desverre ikke honoreres da økonomien ikke tillater dette.

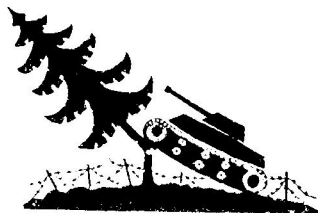
Ellers kan det nevnes at en på sikt vil prøve å få flere foreninger med i samarbeidet om utgivelsen,

Prøvenummeret sendes også gratis til de som i 1974 var Trøndersk Natur-abonnenter, samt en del andre potensielt interessert, og det er da ønskelig at flest mulig finner tidsskriftet så tiltalende at de ved å benytte vedlagte innbetalingskort tegner abonnement for 1978.

Nr.1/78 beregnes utgitt februar/mars 1978.

DET PLANLAGTE SKYTEFELTOMRÅDET PÅ NORD-FOSEN

Av Reidar Hindrum

Våren 1973 ble det lagt fram planer om et militært skytefelt på Nord-Fosen. Dette feltet skal etter planene dekke et område på mellom 450-560 km² (det siste tallet er basert på nyere beregninger). Til sammenlikning kan nevnes at dette arealet er nesten 4 ganger større enn Trondheim kommune. Feltet vil berøre i alt 5 kommuner, nemlig Åfjord, Roan, Osen, Namdalseid og Verran.

Området gir et typisk bilde av "innlandsnaturen" på Fosen. Det er dessuten det største sammenhengende område med slik natur her, og inneholder samtidig kanskje de største områder uten særlige tekniske inngrep i denne delen av Trøndelag. Landskapet skifter hurtig karakter (typisk Fosen-natur) fra større daler med storvokst granskog til snaue fjellområder, fra myrområder (både små og store) med myrtjern og kantskog av gran og løvtrær til fjellvatn med og uten bjørkeskog omkring.

I deler av det planlagte skytefeltet ble det sommeren 1973 foretatt registreringer av fugl. Disse ble utført av zoologisk institutt ved Universitetet i Trondheim etter oppdrag fra Nord-Fosenutvalget. I den forholdsvis korte feltsesongen ble det registrert 83 arter hvorav 47 ble konstatert hekkende og 20 sansynlig hekkende. Av spesiell interesse kan nevnes at Fjæreplytt, Snøspurv, Blåstrupe og Vende-hals hekker i området (sistnevnte interessant grunnet ganske tett bestand i tilknytning til hogst områdene). Dessuten hekker det endel Fjellrype i de høyere-liggende områdene.

Det er ikke foretatt registreringer av det øvrige dyrelivet i området, men angående pattedyrfaunaen kan en via jaktresultater og observasjoner fra kjentfolk fastslå at det er faste bestander av hare, elg, rødrev og mår. Hjort, rådyr, gaupe og oter er også observert. Elgbestanden i området er god og utgjør sammen med småviltet en ettertraktet jaktresurs for kommunens innbyggere. I tillegg er det knyttet store friluftssinteresser

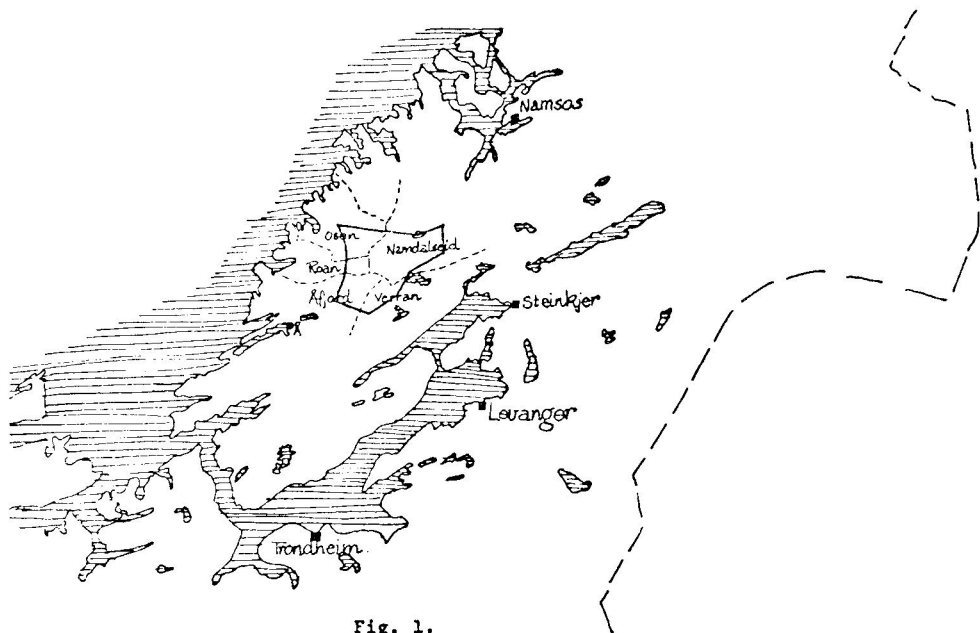

Fig. 1.

til de mange fiskevatn med gode bestander av ørret og rør (røye).

Næringsinteressene innen det planlagte skyefeltet vil nok bli sterkest rammet om planene blir satt ut i livet. Det er i dag omlag 6000 storfe, sau og rein som beiter i området. De høyere liggende partiene er hovedområdene for reinsdriften, både som beiteplasser og kalvingsplasser. Ellers har storparten av feltet avgjørende betydning for saueholdet i de berørte kommuner. Åfjord, Roan og Osen driver dessuten større dyrkingsprosjekter på endel myrer innen feltet.

Skogsdriften er en viktig attåttnæring for flere bruk i de berørte kommuner. Størst er kanskje driften på statsallmenningen i Furudalsområdet hvor ca. 90 000 da. blir berørt (avkastningen er ca. 6000 m³ årlig).

Alle kommunene har hyttebyggingsprosjekter som blir berørt av et eventuelt skytefelt, både direkte og inndirekte. Dessuten har Åfjord og Verran leirskoler i tilknytning til området og Osen har et fast ekskursjonsområde innenfor feltets grenser.

Den planlagte militære bruken av feltet er spredt over alle årstider. Hele området vil bli brukt en måned i året (februar-

Finnvollvatnet og Trollbotn sett fra Heggdalslimyran.

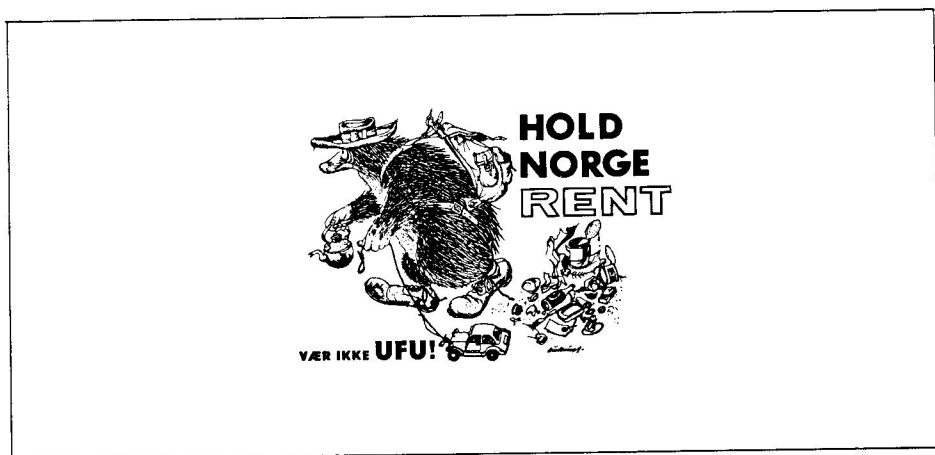
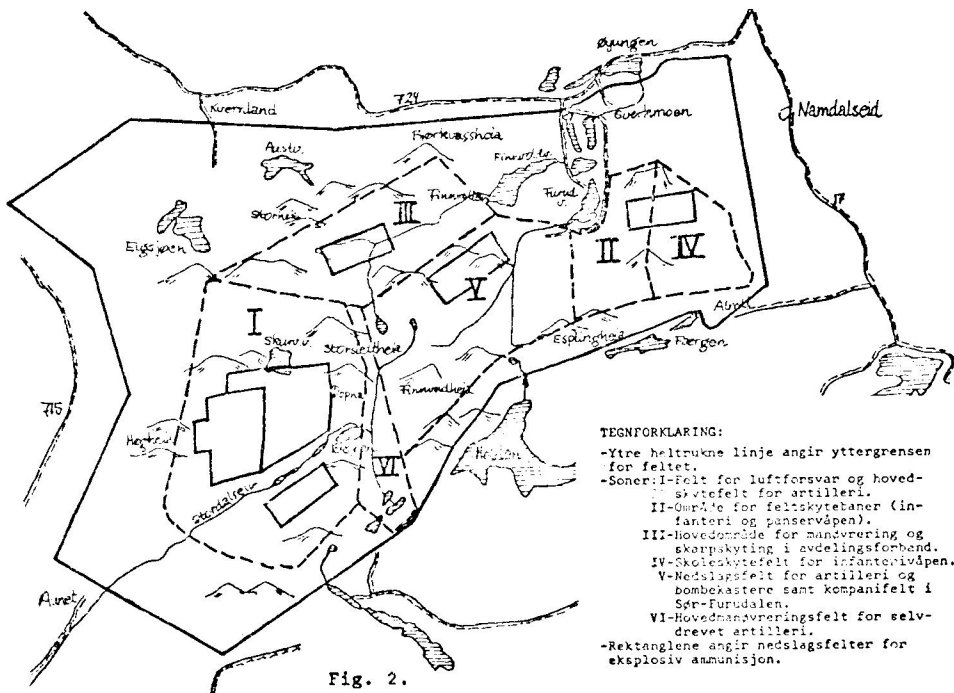
Foto: R. Hindrum

mars eller oktober-november). Deler av området vil bli brukt i en tre-ukersperiode på forsommeren eller ettersommeren, og i tillegg vil endel mindre øvelser foregå til ulike tider av året. De største øvelsene vil omfatte maksimum 5000 mann og 1000 kjøretøyer.

Luftforsvaret vil bruke skytefeltet ca. 2 måneder høst og vår. Deres målområde vil dekke 1 km² med et nedslagsfelt på ca. 16 km². I tillegg kommer en betydelig sikkerhetssone.

Militære administrasjonsanlegg er planlagt i tre områder. Hovedadministrasjonen skal omfatte forlegninger, garasjer, kontorer, sykestue, amunisjonslagre og flystriper for småfly og helikopter. Administrasjonsanleggene og øvelsene vil også kreve betydelig utbygging av vegnettet i området.

Sammenstillers man de militære og sivile interesser i området er det klart at de ikke lar seg forene. Verst er det opplagt for primærnæringene som skal leve av den produksjonen området gir, men også at ca. 13 000 innbyggere i de tilstøtende kommunene og i tillegg en hel del folk fra Namsos, Steinkjer og Trondheim bruker området som rekreasjonssted, bør ha stor betydning for avgjørelsen i denne saken.

LUNDHAGS-STØVLER

TIL SOMMER- OG VINTERBRUK.
VANN-AVSTØTENDE, GOD STØTTE
TIL FOTEN. FLERE MODELLER.

SUNDT

SKOTØY 2. ETG.

TREKKENDE GJESS OVER SENTRALE DELER AV TRØNDELAG I MAI

Av Otto Frengen

Det har lenge vært antatt at flere gåsearter vår og høst passerer gjennom visse deler av Norge på vei til og fra henholdsvis vinterkvarter lengre sør i Europa og hekkelokaliteter i nordligere egne. Hvilke deler av landet som blir brukt som trekkveier og om det blir benyttet rasteplasser/hvileplasser har lenge vært gjetninger og antagelser basert på sparsomme og tilfeldige observasjoner.

I løpet av de siste ti år har det etter hvert blitt klart at det foregår et ikke ubetydelig gåsetrekk over sentrale deler av Trøndelag. Dette gjelder både vår og høst. Våren 1977 gikk derfor undertegnede ut med et opprop i lokalradioen for å få folk til å rapportere inn maitrekkende gåseflokker på vei nordover. Oppslutningen ble over all forventning. Det kom inn ca. 200 opplysninger fra Leka i nord til Kvikneskogen i sør, fra Agdenes/Lesja i vest til Selbu/Grong i øst. I tillegg til trekkobservasjoner fra mai kom det også fram en del spredte opplysninger om høsttrekkende gjess. Sammen med tilfeldige opplysninger fra tidligere, dannet det seg nå et ganske klart bilde av gåsetrekket over sentrale deler av Trøndelag.

Om våren foregår dette trekket stort sett fra ca. 5. mai til ca. 25. mai. Om høsten foregår trekket fra ca. 20. september til ca. 20. oktober med størst konsentrasjon i den siste uken av september og den første uken i oktober.

Hvilke gjess er det så som drar så målbevisst fram over hodene våre i de foran nevnte tidsrom. De fleste flokkene blir registrert på grunn av den sterke kaklingen som kan høres selv om fuglene er i stor høyde. Mot den lyse himmelen virker gjessene mørke og ensfargete og lar seg sjelden artsbestemme, selv for en fuglekjenner. Men ved enkelte anledninger har observasjonsforholdene vært så gunstige at gjessene har latt seg bestemme. Dessuten har det vært mulig å komme over noen få rastende/hvilende flokker. Alle disse sikre bestemte gjess har vært kortnebbgås (Spitsbergengås) (Anser fabalis brachyrhynchus).

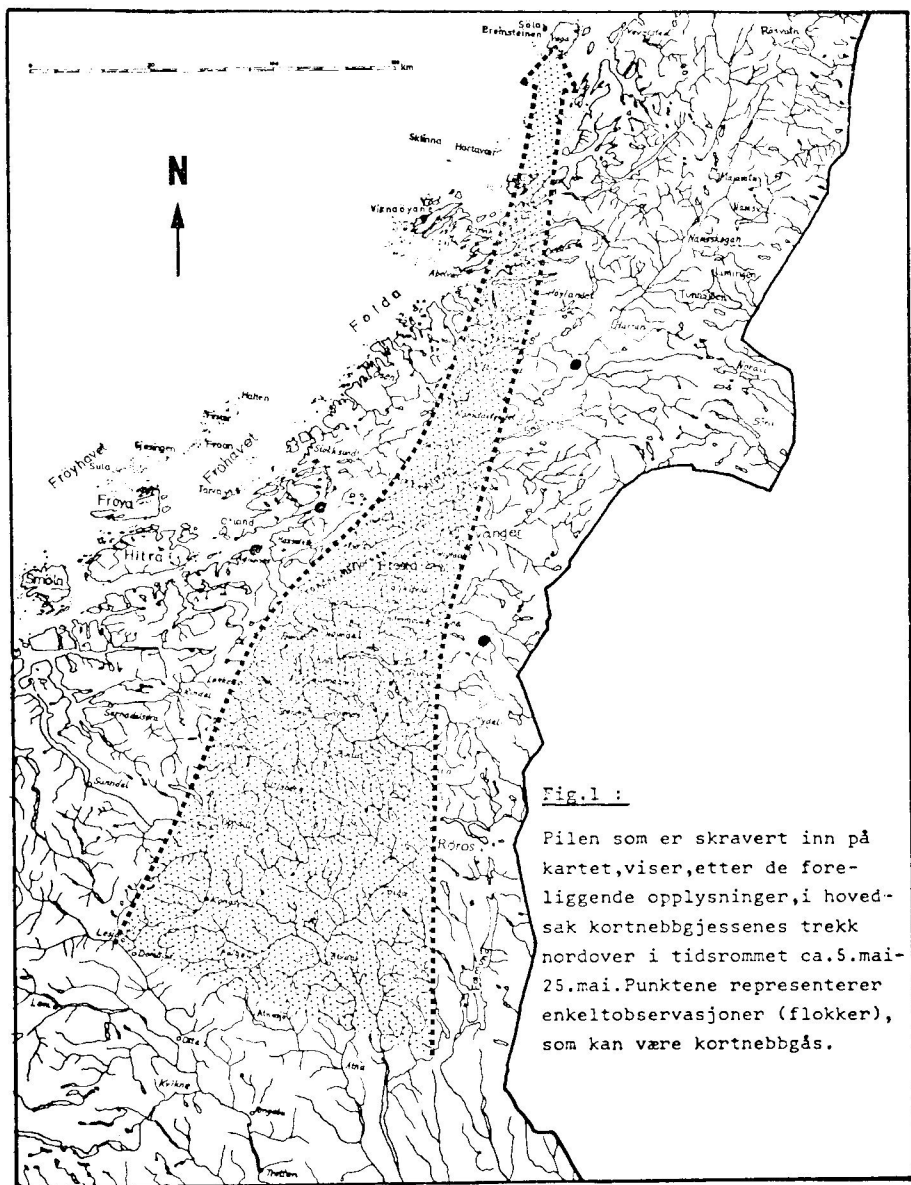

Fig.1 :

Pilen som er skravert inn på kartet, viser, etter de foreliggende opplysninger, i hovedsak kortnebbgjessenes trekk nordover i tidsrommet ca. 5.mai-25.mai. Punktene representerer enkeltobservasjoner (flokker), som kan være kortnebbgås.

Kommentar til fig. 1 :

Årsaken til at gjessene ser ut til å trekk på forholdsvis bred front sør for Trøndelag, kan muligens skyldes at enkelte flokker, når de forlater Danmark, trekker over til Båhuolenkysten, Østfold-området, og får dermed en mer østlig rute nordover, mens andre flokker kan trekke over til kysten av Aust-Agder/Telemark/Vestfold, og på den måten få en mer vestlig rute. I denna forbindelse må en regne med at værforhold, og da spesielt skydekke/dikt, vil spille en avgjørende rolle for hvilken kurs som velges nordover fra Danmark.

Kortnebbgås tilhører de såkalte grå gjess, og har sine hekkeplasser på Svalbard, Island og Grønland. Den er betydelig mindre enn den mer velkjente grågås som uhyre sjelden trekker over/eller slår seg ned i innlandet så langt vi har kjennskap til i dag. Grågås er kystens gås og ankommer Trøndelagskysten allerede i slutten av mars, først i april.

Den andre grå gås som kan forveksles med kortnebbgås er sædgås. Sædgås er meget nært beslektet med kortnebbgås og ble for ikke så lang tid tilbake sett på som to raser av samme art. Sædgås er innlandets gås, som i dag opptrer sporadisk og fåtallig som hekkefugl i østlige fjell-/skogområder i Trøndelag fra Selbu til Namsskogan, dessuten hekker den i Finnmark. Den kan under trekket forveksles med kortnebbgås, både på grunn av utseendet og at trekkveiene til sine tider trolig kan overlappe hverandre. For Trøndelags vedkommende gjelder dette spesielt de østligste deler av fylkene. Områdene Røros, Ålen, Tydal, Meråker, øvre Verdalen, Snåsa, Grong og Namsskogan er trolig grenseområder hvor begge disse gåseartene kan opptre, uten at man i dag har den fulle oversikt over dette. Problemet er at det pr. idag ikke finnes sikre bestemmelser av gåseflokker fra de østligste deler av Trøndelag. Utenom de foran nevnte områdene sees også år om annet mindre flokker av kortnebbgås om høsten på Trøndelagskysten. En skal derimot ikke her se bort ifra at disse sistnevnte gjess kan tilhøre vinddrevne(?) fugler fra populasjoner på Island/Grønland. Enkelte gjenfangster av ringmerket fugl fra kyststrøk kan tyde dithen.

Etter de foreliggende opplysninger i litteraturen om forløpet til sædgåstrekket om våren, så foregår dette stort sett i siste halvdel av april og første uke av mai (svenske data). Som hos en god del andre gåsearter må en regne med at unge ikke-forplantningsdyktige fugler kan komme trekkende en tid etter de som skal forplante seg. Disse ungfuglene som ikke har så målrettet trekk og ikke har slik hast med å komme nordover, kan også tenkes å havne litt utenfor de tradisjonelle trekkveier. Disse forhold kan tilsi at sædgås/kortnebbgåsflokker kan opptre i de samme områder til samme tid. For Trøndelags vedkommende finnes det så å si ingen konkrete data om trekkende sædgåsflokker fra den senere tid.

Gåseflokk (ca.86 ind.) på nordtrekk over Trondheim 19.mai 1977.

foto:forf.

De observasjoner som foreligger er stort sett enslige eller noen få individer som man mer eller mindre tilfeldig har kommet over ved forskjellige ferskvannslokaliteter øst for Trondheimsfjorden.

Angående kjente rasteplasser for kortnebbgås innen Trøndelagsfylkene så er disse meget få. Når en antar at ca. 12-13000 gjess (tellingene i Danmark) vil følge denne trekkrutene nordover i løpet av vel 14 dagers forløp, må det være nærliggende å tro at dersom det fantes rasteplasser av større omfang, så burde enkelte av disse ha vært oppdaget. Det som derimot ser ut til å være tilfelle er at det finnes en del mindre rastehvileplasser spredt langs trekkrutene i Trøndelag. På disse plassene går det vanligvis ned én flokk eller to hver vår. Dette kan både dreie seg om rene kystlokaliteter og lavereliggende innlandslokaliteter der snø-/is-smeltingen har kommet godt igang. Innlandslokalitetene som blir benyttet ser ut til å være ferskvann som grenser opp til myrområder. Mye tyder på at flesteparten av disse mindre lokalitetene kun blir benyttet som "nattkvarter".

Trolig trekker de fleste flokkene over Trøndelag uten å være nede. Flyr gjessene non-stop Danmark-Helgelandskysten, noe som er meget sannsynlig, så må dette kreve ca. 12-15 timer sammenhengende tid i lufta. Dette er ikke uoverkommelige prestasjoner når man kjenner til at andre arktiske gjess trekker fra sydvest Grønland til Irland uten muligheter for rasting. Dette er en mye lengre strekning.

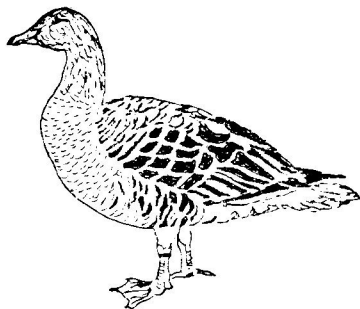
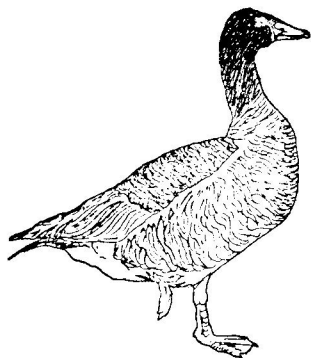
Fra høsten foreligger det opplysninger som tyder på at gjess i større omfang enn tilfellet er om våren, benytter forskjellige innlandske rasteplasser. Problemet her er at svært få flokker er artsbestemt. Men de få konkrete data som forefinnes tyder på at kortnebbgjessene følger en bredere trekkroute sydover og følgelig opptrer lengre øst i Trøndelag enn tilfellet er om våren.

Selv om det nå har kommet fram mye ny kunnskap om gåsetrekket over innlandet i Trøndelag, så er det mye som enda er uklart og ukjent. I første rekke er det av interesse å få mer klarhet i hva som skjer i de østlige områdene. Alle opplysninger herfra har interesse. Å prøve å finne ut hvilke arter som opptrer på de allerede kjente rasteplassene må være kommende oppgaver.

Dersom det finnes personer som sitter inne med, eller i framtiden kommer over opplysninger som kan tenkes å ha interesse for kartleggingen av gjessenes opptreden i Trøndelags innland, så mottas disse med takk av artikkelforfatteren.

Litteratur :

- Fog, M. 1968 : Danmarks gæs. Viltbiologisk station - Kalø. Meddelelse nr. 70. 1968. Særtrykk av "Natur og Museum".
Gullestad, N. 1977 : Trekkende gjess er ikke alltid grågjess. Adresseavisen 13.5.77.
Haftorn, S. 1971 : Norges fugler. Oslo. 862 s.
Hanstrøm, B. 1964 : Djurens värld. Bind 8. Malmö.
Salomonsen, F. & Gitz - Johansen. 1950 : Grønlands fugle. København.

GRUBBA I SELBU

Av Lucie Kjelvik

Dette er en gammel kjent lokalitet, Halfdan Bryn nevner flere funn fra Grubba i "Indberetning om en botanisk Reise i det trondhjemske Sommeren 1886".

Grubba ligger ca. 5 km vest for Selbustrand og er en fraflyttet husmannsplass i ei lun, sør-vest-ventt vik på nordsida av Selbusjøen. Innmarka består av en rekke bakker ned mot sjøen. Mot nord stenges bukta av et bratt berg, mellom dette og innmarka er det et belte med skog.

Allerede de åpne bakkene i øvre del av innmarka er svært artsrike og byr på flere interessante ting. Kystarten knegras (*Sieglingia decumbens*) har her sin innerste lokalitet i Trøndelag. Knegraset vokser i fuktige sig sammen med krevende arter som fjellfrøstjerne (*Thalictrum alpinum*), sumphaukeskjegg (*Crepis paludosa*), gulstarr (*Carex flava*), engstarr (*C. hostiana*) og loppestarr (*C. pulicaris*). På tørrere partier står varmekjære arter som kratthumleblom (*Geum urbanum*), rødknapp (*Knautia arvensis*), smalkjempe (*Plantago lanceolata*), kransmynte (*Satureja vulgaris*) og vanlig knoppurt (*Centaurea jacea*). Den siste er kystbundet og går til Grong i indre Trøndelag.

Skogen opp mot berget er en blandingsskog av alm (*Ulmus glabra*) og gråor (*Alnus incana*). Alma er i Trøndelag en god indikator for rik vegetasjon med mange sjeldne arter, og almelia i Grubba er ingen unntagelse. Typiske almeliarter er krattfiol (*Viola mirabilis*), trollbær (*Actaea spicata*), brunrot (*Scrophularia nodosa*), storklokke (*Campanula latifolia*), skogsvinerot (*Stachys sylvatica*) og lodneperikum (*Hypericum hirsutum*). Denne lia har også et markert varmekjært innslag som fins spredt i området med bergskrinneblom (*Arabis hirsuta*), skogsalat (*Lactuca muralis*), haremat (*Lapsana communis*) og fuglestarr (*Carex digitata*). Andre krevende arter er stortveblad (*Listera ovata*), taggbregne (*Polystichum lonchitis*) og rødflangre (*Epipactis atrorubens*). Blåveis (*Hepatica nobilis*) er også vanlig. Kystplanten myske (*Galium odoratum*) danner flekkvis tette bestand og på litt fuktige steder vokser springfrø (*Impatiens noli-tangere*) og trollurt (*Circaea alpina*).

Kransmynte er et av
de mange varmekjære
innslag ved Grubba

foto:S.Aa.Hatlelid

Berget over almelia er også vel verdt å se nærmere på. Her vokser en rekke varmekjære arter som hører til på solrike lokaliteter med god geologi. Dette gjelder vill-lin (*Linum catharticum*), dvergmispel (*Cotoneaster integerrimus*) og svart-burkne (*Asplenium trichomanes*). Bakkemynte (*Satureja acinosa*) hører også til i denne gruppen, den er ikke vanlig i Trøndelag og har nordgrense i Foldereid. Kantkonvall (*Polygonatum odoratum*) vokser spredt her. Den har nordgrense i Harran. Andre varmekjære arter er rundbelg (*Lotus corniculatus*), jordbær (*Fragaria vesca*) og stankstorkenebb (*Geranium robertianum*). Sammen med disse varmekrevende sørlige artene fins flere egentlige fjellplanter som gulsildre (*Saxifraga aizoides*), bergfrue (*S. cotyledon*), rødsildre (*S. oppositifolia*), fjellarve (*Cerastium alpinum*), rosenrot (*Sedum rosea*) og fjellrapp (*Poa alpina*). Dette er arter som mange steder i Trøndelag går ned i låglandet. Mindre vanlig er det å finne reinrose (*Dryas octopetala*) i dette selskapet, den vokser i matte på berget og har her en av sine få låglandsforekomster.

Sett under ett er Grubba en interessant lokalitet. Vegetasjonstyper og floraelementer som er sjeldne i store deler av Trøndelag, er her godt representert.

Fjellplanten reinrose har en av sine låglandslokaliteter ved Grubba.

foto: S.Aa. Hatlelid

TRØNDESK NATUR presenterer :

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG

7670 Sakshaug Postgiro 3 89 38 80

Interessen for dyrs tilstedeværelse og adferd generelt, og for fugler spesielt, har gjennom lang tid vært stor. Denne interesse har etter hvert blitt større.

Som et resultat av dette - og fordi det var ønskelig fra NOF sentralt - ble det våren 1976 vedtatt å stifte en egen ornitologisk underavdeling i Nord - Trøndelag. Inntil da hadde en håndfull nordtrøndere vært medlemmer av foreningen i Trondheim. At medlemstallet ganske umiddelbart steg til 100, kunne tas som en utvetydig indikasjon på at behovet for foreningen var reelt.

Vårt MÅL er å være bindeledd mellom alle fugleinteresserte i fylket, samt å verne om fuglelivet og spesielle fuglelokaliteter. MIDLENE har vært, rundskriv, åpne medlemsmøter og ekskursjoner. På denne måten har vi forsøkt å holde ved like en medlemspleie som svarer til forventningene. Medlemsaktiviteter har det også vært i form av vortrekobservasjoner og innsending av rapportarter til vår LRSK (lokale rapport- og sjeldenhetskomité), og i disse dager ligger alt klart for et velorganisert Atlasarbeid. Ikke minst det siste bør være litt av en utfordring for våre medlemmer.

Det vil her ellers føre for langt å komme nærmere inn på våre ulike aktiviteter, men la meg likevel nevne at foreningen legger sin sjel i å være en fylkesforening både i navnet og gavnet. Resultatet av dette er møter på steder som Snåsa, Vikna, Kolværed, Røyrvik og Leksvik, samt i alle "sentra".

Vår forening vil til slutt benytte anledningen til å ønske Trøndersk Natur velkommen. For oss betyr tidsskriftet en langt bedre og større kontaktflate utad, samtidig med at vi får tilfredsstillende mesteparten av den lesehungeren vi alle har på stoff fra "trøndersk natur".

Svein Edv. Ringen/formann

Neste nr. : NOF, avd. Sør-Trøndelag

HARALD SVERDRUP

NORSK NATURKALENDER

En bok for «ungdom i alle aldre», en ABC for naturinteresserte – og folk som kan bli det. Hver dag i året har fått sitt naturnotat, sin opplysning om hva som foregår i naturen. Midt i boken står en del historier om en gutt, en jente og en voksen mann som går omkring i landskapet og undrer seg over alt de ser, hører og lukter.

Norsk Naturkalender har praktfulle illustrasjoner av Hans Gerhard Sørensen.

lb. 59,-.

ASCHEHOUG

BØKER OM
NATUR – NATUR-
VERN

Det største utvalget
finner De på
"Brunshjørnet".

**STORT UTVALG I HÅNDBØKER
OM DYR OG FOTOGRAFERING**

F. BRUNS BOKHANDEL A/S

**KONGENS GT. 10,
Tlf. 20625**

HVA VET LRSK NORD-TRØNDELAG OM TOPPDYKKERENS UTBREDELSE I FYLKET?

Av Per Gustav Thingstad

I følge vedtak i Norsk Ornitologisk Forening (NOF) skal man i hvert fylke her i landet ha opprettet en lokal rapport- og sjeldenhetskomité (LRSK), som skal samle alle interessante ornitologiske registreringer og behandle/vurdere observasjoner av sjeldne/kritiske arter. Arter som står oppført på Norsk navn- og sjeldenhetskomité (NNSK) sin liste skal LRSK oversendte til NNSK til endelig godkjennelse/underkjennelse. Dette er bestemt gjennomført for å forsøke å forhindre at feilbestemte observasjoner blir offentliggjort. Før en observasjon av en art, som enten står oppført på liste over sjeldne/kritiske arter fra LRSK eller NNSKs liste (Ree -76), blir offentliggjort skal altså observasjonen godkjennes av LRSK (eventuelt også NNSK). Dette kan synes noe omstendelig, men vår erfaring hittil viser at det stort sett går bra. Og dessuten, ingen er tjent med at en feilaktig/usikker observasjon blir publisert.

Men vel så viktig er det å følge utviklingen av våre mer regelmessig forekomne fuglearter. De artene vi har valgt å følge spesielt i Nord-Trøndelag står oppført på ei liste over rapportarter et annet sted her i bladet, sammen med ei liste over lokalt sjeldne/kritiske arter som det kreves dokumentasjon av observasjonen for. Men skal dette virke etter målsetningen er det viktig at alle som har gjort registreringer av interesse i Nord-Trøndelag sender disse til LRSK, Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Nord-Trøndelag, 7670 Sakshaug.

Våre medlemmer vil igjennom blant annet dette tidsskriftet få fortløpende orientering om hvordan arbeidet går sin gang. Og skulle noen være spesielt interesserte i en bestemt art/slekt vil vi oversende det materialet vi har ved forespørsel. Unntak her er imidlertid data som kan være "farlige" for mer utsatte arter. Her vil ingenting bli offentliggjort/oversendt til andre før en eventuell godkjennelse er gitt fra den/de som har gitt opplysningen og fra LRSK.

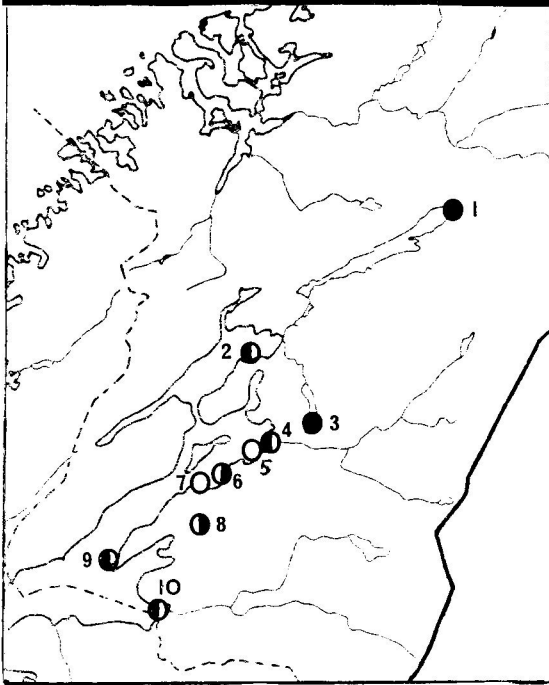

Fig. Observasjoner av toppdykker i Nord-Trøndelag etter 1/1-70.

- : vinterobservasjon
- ◐ : vårobservasjon
- ◑ : sommerobservasjon
- ◒ : høstobservasjon

- 1) Vidosen/Snåsavatnet 1 ind. 11/7-74 (Karlsen -74).
- 2) Beistadfjorden v/Sandvollen 1 ind. 30/4-71 (Ø. Lorentsen)
- 3) I Leksdalsvatnet har arten trolig hekket siden 1974. 19. mai -74 ble ett par sett i parringsleik ved Lundsøvet (O. Schei og K. Krogstad), og den 15. sept. samme år ble 2 ind. sett i Bunesbukta. En ikke flygedyktig unge ble obs. 31. aug. -75 (S. Karlsen, G. E. Vie og O. Frengen). 1 par obs. 16. mai -76. Den 13. juni samme år ble det første reiret funnet (1 egg). Dette skal også være det første reirfunnet i det hele i Trøndelag (Krogstad, Frengen og Furunes -77). 1 ind. 21/9-77 (K. Krogstad og P. G. Thingstad).
- 4) Utenfor Ørin/Verdal 1 ind. 3/4-70 (J. A. Asphjell)
- Utenfor Rinnleiret 1 ind. 17/5-75 (T. Nygård og T. Kvam), og 2 ind. samme sted 15/5-77 (S. E. Ringen og P. G. Thingstad).
- 5) Ved Tynestangen/Levanger 1 ind. 16/11-74 (Ø. Spjøtvoll), 1 ind. jan. -76 (L. V. Bernsten, S. E. Ringen og T. Satereng) og 2 ind. 22/1-77 (S. E. Ringen og P. G. Thingstad).
- 6) Alfnesfjæra/Levanger 2 ind. 9/10-74 (Spjøtvoll -77).
- 7) Falstadbukta/Levanger 1 ind. 2/11-74 (K. Krogstad).
- 8) Hammervatnet 1 ind. 16/10-74 (Ø. Spjøtvoll).
- 9) Svaet/frosta 1 ind. 25/3-73 (Suul -76)
- 10) Ved Hell 1 ind. 25/4-70 og 25/3-8/4-74 (G. Rofstad)
- Vikanbukta/Stjørdal 1 ind. 8/4-73 (A. Moksnes).

Som en liten "smakebit" på hva arbeidet hittil har gitt av resultat, presenteres her hva LRSK Nord-Trøndelag i dag vet om forekomsten av toppdykker i fylket. Arten har vist en ekspansjon nordover de siste år, så her vil nok stadig nye opplysninger komme til. Kanskje du allerede har noen som ikke er kommet med her? Når blir en ny nordlig rekord notert i fylket?

For å gi et bilde på hvor raskt toppdykkeren har spredt seg kan nevnes at Haftorn (1971) nevner at det bare er kjent 4 funn fra Trøndelag i dette århundre. På figuren forrige side er de stedene avmerket hvor arten er observert i Nord-Trøndelag siden 1/1-1970. Ut fra dette skulle det være tydelig at toppdykkeren er på tur nordover, sjøl om nok også den ornitologiske aktiviteten i fylket har økt de siste åra. Som det framgår av teksten til figuren er toppdykkeren observert flere ganger (og tildels flere individer samtidig) på de angitte stedene. Den har også rukket å bli fast (?) hekkefugl i Nord-Trøndelag.

Litteratur

- Haftorn, S. 1971 *Norges Fugler*. Universitetsforlaget. Oslo.
- Karlsen, S. 1974 *Sndaavatnet* Stensilert rapport 51 s. + vedlegg.
- Krogstad, K., Frengen, O. og K. A. Furunes 1977 Ornitologiske undersøkelser i Leksdalsvatnet, Verdal og Steinkjer kommuner, Nord-Trøndelag. *D.K.N.V.S.Mus. Rapport, Zool. Ser. 1977-15: 37 s.*
- Ree, V. 1976 Rapport fra NNSK's virksomhet april 1975 - april 1976. *Sterna, 15, s.179-197.*
- Spjøtvoll, Ø. 1977 Ornitologiske undersøkelser i Eidsbotn, Levangersundet og Alfnesfjæra, Levanger kommune, Nord-Trøndelag. *D.K.N.V.S.Mus. Rapport, Zool. Ser. 1977-8: 41 s.*
- Suul, J. 1976 Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970-74. *Sterna, 15, s. 114-126*

MURGÅRDEN
THOMAS ANGELLS GT. 22
TELEFON 32830 - TRONDHEIM
BRILLESPECIALISTER

ORIENTERING FRA LRSK NORD-TRØNDELAG

LISTE OVER RAPPORTARTER I NORD-TRØNDELAG.

Horndykker (nye hekkelokaliteter), toppdykker, havhest, havsule, toppskarv (I), storskarv (I), canadagås (nye hekkelokaliteter), hvitkinngås, grågås (H), gås ubestemt, knoppsvane, sangsvane, gravand, stjertand, skjeand, toppand (H), bergand (H), ærfugl (I), praktærfugl, svartand (H), sjøorre (S), havelle (S), laksand (H), siland (H), fiskeørn (H), jaktfalk, tårnfalk (H), trane (H), åkerrikse, sothøne, tjeld (I+V), boltit, tundralo (vårtrekk), steinvender (I+H), dversnipe (vårtrekk), temmicksnipe, fjæreplytt (H), myrsnipe (H), tundrasnipe, polarsnipe (vårtrekk), sandløper, sotsnipe, skogsnipe (H), grønnstilk (utenom Haftorn -71), svarthalespove, lappspove (vårtrekk), dobbeltbekkasin, kvartbekkasin, svømmesnipe, fjelljo, krykkje (H), alkekonge, hubro, hornugle (H), jordugle (H), spurveugle (H), haukugle (H), kattugle (utenom Haftorn -71), vendehals, grønnspett, gråspett, svartspett, flaggspett (H), dvergspett (H), sidensvans (H), nøttekråke, kaie (utenom Haftorn -71), sivsanger, tornsanger, møller, gransanger (I), blåstrupe (H), ringtrost (H), stjertmeis, løvmeis (utenom Haftorn -71), toppmeis (utenom Haftorn -71), svartmeis (utenom Haftorn -71), blåmeis (utenom Haftorn -71), spettmeis, gråspurv (I), grønnfink (utenom Haftorn -71), stillits, bergirisk (S), konglebit, lappspurv (H), snøspurv (H).

Forklaringer av tilleggene etter noen av artsnavnene:

H: Bare hekkefunn el. reviradferd innrapporteres

I: Bare innlandsregistreringer innrapporteres

V: Bare vinterobservasjoner innrapporteres

S: Bare sommerobservasjoner innrapporteres

utenom Haftorn -71: Bare registreringer av arten utenom det skraverte arealet angitt på utbredelsekartene i Norges Fugler (Haftorn -71) innrapporteres. (Kopi av disse kartene kan leveres om det ønskes.)

LRSK LRSK LRSK LRSK LRSK LRSK LRSK LRSK LRSK LR

LISTE OVER SJELDNE/KRITISKE ARTER I NORD-TRØNDELAG SOM DET
KREVES DOKUMENTASJON AV OBSERVASJONEN FOR.

Storlom (V), islom, gulnebb, dvergdykker, horndykker (V),
gråstrupedykker, toppdykker (V), grålire, havsvale, stormsvale,
ringgås, grågås (trekk), tundragås, dverggås, sadgås, kortnebb-
gås, snøgås, dvergsvane, snadderand, knekkand, taffeland, manda-
rinand, stellerand, lappfiskand, vepsevåk, musvåk, myrhauk, siv-
hauk, vandrefalk, lerkefalk, rapphøne, vaktel, vannrikse, myrrik-
se, sivhøne, dverglo, ørkenlo, fjellmyrløper, avosett, storjo,
polarjo, dvergmåke, grønlandsmåke, polarlåke, svartterne,
rovtterne, splitterterne, dvergtterne, polarlomvi, skogdue, klippedue,
turteldue, snøggle, slagugle, lappugle, nattraavn, isfugl, hær-
fugl, hvitryggspett, fjellerke, topplerke, trelerke, tartarpi-
lerke, lappiplerke, vintererle, tornskate, pirol, grasshoppesang-
er, myrsanger, rørsanger, hauksanger, bøksanger, gulbrynsanger,
lappsanger, dvergfluesnapper, svartstrupe, svart rødstjert, blå-
stjert, duetrost, lappmeis, pilfink, tornfink, polarsisik, bånd-
korsnebb, kjernebiter, hortulan, dvergspurv, vierspurv.

NB! 3 av artene på denne liste står også oppført på rapport-
lista. Dette gjelder storlom og toppdykker som det kreves doku-
mentasjon av vinterobservasjoner for, og trekkende grågås som er
sikkert artsbestemt.

I tillegg til disse listene kommer sjølsagt observasjoner av
arter oppført på liste over "arter/underarter som skal vurderes
av NNSK". Men generelt kan vi si at dersom du observerer en art
som du mener er sjelden, men ikke finner på noen av disse listene,
så noter feltkjennetegn flittig på stedet og send de til LRSK.

Til de av våre medlemmer som mottok skriv nr. 2 fra komiteén
vil vi få gjøre oppmerksom på at det er gjort noen små juster-
inger.

Til slutt, for at en observasjon av en art som det kreves do-
kumentasjon av observasjonen for, skal kunne godkjennes, kreves:

- a) Sjøelve fuglen, fjær etc. (NB! Jamfør bestemmelser i jakt-
loven m.m. Vi vil ikke oppfordre noen til å gå rundt på
jakt for å samle inn sjeldenheter - bruk heller notisboka
og kikkert!)
- b) Fotografi, film eller lydopptak.
- c) Utførlig beskrivelse

Mogop

foto : K. Krogstad

BØKER OM VÅRT MILJØ

Gro Harlem Brundtland:

Tiltak for å hindre forurensning av våre store innsjøer

Sigmund Kvaløy:

Økokrise, natur og menneske

Miljøkunnskap (flere forfattere)

Egil Ophus:

Opptaksmåter, belastning og sykkelighet av bly i bymiljøer

Harald Pleym:

Miljøklimatologi

Ressurser og planlegging (flere forfattere)

Hallvard Ødegaard, Thor Thorsen og Liv Skoglund:

Rensing av avløpsvann

CARL W. GOTAAS

GAMMEL HEDERSMANN RUNDER 90 ÅR

Lørdag 26.november kunne en gammel kjempe i trøndersk ornitologi og naturvern, Carl W. Gotaas, feire 90-års-jubileum. Gotaas, som tidligere var dampskipsekspeditor i Brønnøysund, ble utnevnt til æresmedlem i Trondheim og omland avdeling (nå avd. Sør - Trøndelag) av Norsk Ornitologisk Forening på årsmøtet 7.mars 1973, og er fremdeles foreningens eneste æresmedlem. Denne hedersbevisning ble gitt ham bl.a. for hans store innsats for å bevare Nedalen da Trondheim e.verk lanserte sine planer om Nesjø dam i Tydalen. På høytidsdagen ved DKNVS-Museet i Trondheim 26.februar i år, ble Gotaas også tildelt "Minnetongen i sølv 1977" for utrettelig innsats for vern av norsk natur.

Fra overrekkelsen på årsmøtet 7.3.1973. Fra høyre Carl W. Gotaas, daværende formann i NOF avd. Trondheim og Omland, Otto Frengen og prof. dr. Svein Haftorn foto: S.H.

Med den innsats han har gjort, og den interesse han har vist for naturvernsaken gjennom et langt liv, vil Carl W. Gotaas stå som et eksempel for noen hver av oss, og spesielt for den yngre garde. Jeg vet jeg har både medlemmene i NOF, avd. Sør - Trøndelag og mange andre med meg, når jeg gratulerer med vel overstått 90-års-jubileum.

Aage Tørris Ekker

MIDTNORSK ORNITOLOGISK TREFF PÅ KONGSVOLL 3.—5. MARS 1978

Dette ornitologiske treffet er ment som et tiltak som skal prøve å dekke et følt behov for utveksling av erfaringer, orientering om arbeider/prosjekter som foregår/blir planlagt innenfor fuglefronten i de tre fylkene Møre og Romsdal, Sør- og Nord-Trøndelag. Det er også et forsøk på å knytte nærmere kontakt mellom fugleinteresserte i Midt-Norge, og å gi en faglig perfektjonering av medlemmene.

Program:

Fredag 3. mars. Ekskursjon innover i Dovrefjell nasjonalpark. (Med muligheter for blant annet å treffe på moskus og villrein.) Om kvelden blir det samling ved Kongsvoll fjellstue og uformell åpning av treffet.

Lørdag og søndag 4. og 5. mars. Foredrag/diskusjoner.

Foreløpig temaplan (aktuelle emner i parentes):

- 1) Foreningsvirksomheter (medlemsaktiviteter, organisasjonsproblem, Atlas-prosjektet, tidsskrift, registreringsarbeide m.m.)
  - 2) Sjøfugl (vintertakseringer, hekkeregistreringer, hva ønsker Miljøverndep. utført?, draktkarakterer m.m.)
  - 3) Rovfugl og ugler (presentasjon av de forskjellige rovfugl-prosjekter, prosjekt hubro, problemet bufe/rovfugl m.m.)
- Frokost, varmrett, middag + kaffe begge dager på fjellstua.

Dersom du er interessert i å delta på Kongsvoll så fyll ut slippen neste side, så vil du få videre orientering om hva som skjer. Påmelding mottas så raskt som mulig, og seinest 15. jan. 1978. Innen denne fristen må også alle som kan tenke seg å bidra med innlegg ha gitt beskjed om dette, og sendt inn et kort sammendrag av innlegget. NB! Vi forbeholder oss retten til å begrense lengden av innleggene.

Denne påmeldingen er ikke bindende, men de som ønsker å delta må regne med å måtte binde seg ved en endelig påmelding, som vil komme etter at programmet og kostnadene til møtet er fastlagt.

Arrangementkomiteen:

Jostein Sandvik, Per Gustav Thingstad, Kjetil Valde

Til
Midtnorsk ornitologisk treff,
Zool. inst., Bernh. Getz gt. 6, 7000 Trondheim

Jeg sier meg interessert i å delta på møtet og ønsker å få tilsendt nærmere orientering senere (navn og adresse): _____
Jeg vil komme med følgende innlegg/bidrag til møtet (og sender inn et kort sammendrag innen 15. jan.): _____

Beregnet taletid: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke (stryk det som ikke passer) å være med på ekskursjonen fredag.

OPPROP.

Undertegnede er interessert i å skaffe til veie alle tilgjengelige data om GRØNNSPETT, GRÅSPETT, og HVITRYGGSPETT. Ta også med hekkefunn og mulige hekkefunn av FLAGGSPETT. Dette gjelder Trøndelagsfylkene og Nordland. Opplysninger bes sendt til : Jon Suul, DKNVS, Museet, Erling Skakkesgt. 47B, 7000 Trondheim.

Takk for hjelpen.

J. Suul

NB! FARGEMERKEDE MÅKER NB!

Som noen kanskje allerede har sett i dagspressen, er det ved SINTEF, i samarbeid med interesserte ved Zoologisk institutt ved NLHT og DKNVS Museet, startet et prosjekt med fargemerking av måker. Jon Barikmo ved SINTEF er ansvarlig leder for prosjektet, som blant annet tar sikte på å finne ut hvor stor betydning søppelplassene har for opprettholdelse av vinterbestandene av våre måkearter, samt den rolle disse fuglene spiller som smitte- og parasittspredere i våre drikkevannskilder.

Måkene er malt gule i strupe og bryst, og til nå er alle fanget på søppelfyllinga på Heimdal. Senere vil måkene også bli merket med fageringer på ett eller begge bein. Alle som skulle være så heldige å observere fargemerkede måker, bør notere tid og sted, samt eventuell fargekode på beina, og sende opplysningene til Jon Barikmo, SINTEF, 7034 TRONDHEIM.

**6 % RENTE
+
LÅNERETT**

En dag kan du trenge et lån!

Benytter du en banks sparelånsordning oppnår du 6 % rente på dine sparepenger, samtidig som du opparbeider deg retten til å få låne i banken.

Noe å tenke på?

Henvend deg til oss for ytterligere opplysninger.

● Bergen Bank	● Kreditkassen
● Bøndernes Bank A/S	● Samvirkebanken A/S
● Fellesbanken A/S	● Spareskillingsbanken
● A/S Fiskernes Bank	● Trondhjems og Strindens Sparebank
● Forretningsbanken A/S	

Perleugleunger

foto : K. Krogstad

ROVFUGL/UGLER.

Rovfuglutvalget i NOF, avd. Nord - Trøndelag er interessert i å skaffe til veie alt som måtte finnes av data om rovfugl/ugler i fylket.

Videre er vi interessert i å komme i kontakt med folk som i framtida kan tenke seg å være utvalget behjelpelig med å skaffe opplysninger om disse fuglegruppene.

Opplysninger kan sendes Knut Krogstad, L-2052, 7035 Moholt studentby.

HUSK : Alle observasjoner er av interesse !!
På forhånd takk.

Rovfuglutvalget.

Storebrand Idun
FOR SIKKERHETS SKYLD

"FJELLPOSEN" MODELL TIRICH MIR

Lengde: 230 cm. -Bredde 80 cm.

Farger: Olivengrønn - blå.

Vekt m/varetrekk:

1.35 kg

Trekk: Lakknylon.

Tverrgående kanaler med skrå mellomvegger, fylt med lett og fyllkraftig hvit gåsehuldun i toppkvalitet.

I ryggen fra nakke til seteparti er innlagt både gåsedun i kanaler og en DACRON hollofil plate.

Tildelt: Norsk Designcentrum's Merke for god design.

Be Deres sportsforhandler om katalog og fagmannens råd.

HELSPORT

MERKET SOM GARANTERER KVALITET

TELT SOVEPOSER RYGGSEKKER

FJELLUTSTYR

**AXEL
BRUUN**^{as}
PRINSENS GT. 30

TRØNDERSK NATUR presenterer :

TRØNDELAGSGRUPPA AV NORSK ENTOMOLOGISK FORENING

20. oktober i år ble det startet en Trøndelagsgruppe av Norsk Entomologisk Forening. Bak dette tiltaket lå ønsket om å knytte kontakt mellom amatør-entomologer og det faglige miljø ved Universitetet i Trondheim for ved felles innsats å få satt i gang en kartlegging av insektfaunaen i Trøndelagsområdet.

For de fleste insektgruppers vedkommende er det lite vi vet om utbredelsen i Trøndelag, og dette skyldes i første rekke mangelfulle undersøkelser. Områdets beliggenhet skulle tilsi at en utstrakt kartleggingsvirksomhet kan belyse mange interessante sider ved faunainnvandringer og ikke minst øke den generelle kjennskap til mange arters forekomst og utbredelse i Norge.

Det er sikkert mange ivrige amatører rundt omkring i Trøndelag som kan tenke seg å bidra med innsamlingsarbeid og som kanskje allerede sitter inne med informasjon i form av en samling. Det viser seg imidlertid i praksis at den største hindringen for amatører (og fagfolk!) ligger i artsbestemmelse av materialet. Derfor innbyr vi nå til samarbeid mellom amatører og fagfolk gjennom Trøndelagsgruppa av N.E.F. Planen er å arrangere sammenkomster med jevne mellomrom for at amatørerne skal kunne komme med resultatene av sine innsamlingstokter og få anledning til å bruke litteratur og mikroskoper til bestemmelse under bistand av fagentomologer.

Vi oppfordrer derfor alle som kan tenke seg å være med på et slikt samarbeid til å sende noen ord med opplysninger om hvilke insektgrupper man er spesielt interessert i, om man har en samling, og eventuelt hvor stor den er, til undertegnede så snart som mulig. Alle som svarer vil da få beskjed om når og hvor møtene skal holdes i tiden fremover.

For Trøndelagsgruppa av N.E.F.,

Dagfinn Refseth

Adr.: Zoologisk inst., Univ. i Trondheim, Rosenborg, 7000 T.

TIL:

AVSENDER:

TRØNDESK NATUR

Boks 1719 Rosenborg

7001 TRONDHEIM

**40 %
rabatt**

**på filmfremkalling
og kopiering samtidig.**

**På etterbestillinger
får du 20 % RABATT.**

Kings FOTO
O. E. HOLMGREN A/S

POSTSERVICE

2010 STRØMMEN